

Specjalizacje dla Ratownika Medycznego w oddziałach szpitalnych

1. Wprowadzenie

Zawód ratownika medycznego w chwili obecnej dedykowany jest w większości do wykonywania w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM) [1], skupiający podmioty lecznicze i wykonujące zadania dysponentów Zespołów Ratownictwa Medycznego (ZRM) [2], jako jednostka systemu, w przydzielonych rejonach operacyjnych. Rejony te określa Plan Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego [3], który tworzy Wojewoda i zatwierdza Minister Zdrowia. Plan publikowany jest w Biuletynie Informacji Publicznej. Na podstawie zatwierdzonego planu, zawierane są umowy z płatnikiem, którym jest Narodowy Fundusz Zdrowia. Jednostkami systemu są również Szpitalne Oddziały Ratunkowe (SOR), Lotnicze Zespoły Ratownictwa Medycznego (LZRM). Z systemem współpracują również Centra Urazowe (CU) w tym również Centra Urazowe dla Dzieci (CUD) oraz jednostki organizacyjne szpitali wyspecjalizowane w zakresie udzielania świadczeń niezbędnych dla ratownictwa medycznego (izby przyjęć, oddziały kardiologii inwazyjnej, centra oparzeń, psychiatrii itp.), które realizują swoje zadania na podstawie umowy z płatnikiem oraz zapisów ujętych w tym zakresie w planie. We wszystkich tych jednostkach, swoje zadania zawodowe może realizować ratownik medyczny samodzielnie lub pod nadzorem lekarza, w zależności od miejsca i jednostki systemu. Samodzielne działania w większości dedykowane są dla Zespołów Ratownictwa Medycznego Podstawowego. Nadzór lekarza odbywa się w zespołach Specjalistycznych, jeśli występuje w ich składzie lekarz (przepisy dotyczące stanu epidemiologicznego umożliwiają zastąpienie brakującego lekarza systemu, pielęgniarką ratunkową lub ratownikiem medycznym) lub w jednostkach organizacyjnych szpitali posiadających w swoich strukturach SOR, CU lub CUD lub specjalistyczną Izbę Przyjęć.

Jednak z uwagi na braki kadrowe, które dotyczą pracodawców zatrudniających personel medyczny, w tym lekarski wykonujący swoje zadania zawodowe w obszarach Szpitalnego Oddziału Ratunkowego [4], co stanowi dezorganizację pracy tych oddziałów z powodu braku specjalistów w określonej dziedzinie medycyny, w tym z zakresu medycyny ratunkowej. Doprowadza to do sytuacji, w której oddziały ratunkowe i izby przyjęć szpitali stają się niewydolne, z uwagi na zbyt dużą ilość napływających jednocześnie pacjentów oraz wskazane braki kadrowe, co oczywiście przekłada się na niemożliwość przez daną placówkę ochrony zdrowia zapewnienia odpowiedniego, sprawnego udzielania pomocy osobom znajdującym się w stanie nagłego i bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia. Wydarzenia, w których to personel medyczny wykazuje cechy przemęczenia na skutek zbyt intensywnego czasu pracy, przepracowania i obciążenia

---

¹ kslupianek@red-alert.org.pl Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce.

² mstarosolski@sum.edu.pl Katedra i Zakład Medycyny Ratunkowej, Wydział Nauk Medycznych w Katowicach, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce.

wynikającego z nadmiernego narażenia na czynniki stresogenne i nadmiar obowiązków [5], doprowadzają do obniżenia poziomu świadczeń zdrowotnych oraz do popełniania przez personell medyczny błędów, które mogą być tragiczne w skutkach w odniesieniu do pacjentów będących pod ich opieką.

Powoduje to, zdaniem autorów, konieczność wprowadzenia takich zmian systemowych, które umożliwiłyby przedstawicielom wykonywanego zawodu Ratownik Medyczny, z odpowiednim przygotowaniem podyplomowym w formie specjalizacji wsparcie lub zastąpienie lekarzy w obszarach SOR, uzupełniając tym samym niedobory kadrowe.

Proponowane rozwiązanie oparte jest na wprowadzeniu do doskonalenia zawodowego ratowników medycznych możliwości odbycia szkolenia specjalizacyjnego lub studiów podyplomowych w dziedzinach chirurgii urazowej, kardiologii ratunkowej i pediatrii ratunkowej. Specjalizacje te w nieco odmienny sposób niż wprowadzona w 2022 roku specjalizacja chirurgiczna asysta lekarza [6], traktują wykonywanie zawodu ratownika medycznego w dedykowanych obszarach Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. Umożliwiają tym samym Ratownikowi Medycznemu z określoną specjalizacją pracę samodzielną w danym obszarze SOR lub wspólną z lekarzem (w przypadku kilku pacjentów w ciężkim stanie jednocześnie znajdujących się w danym obszarze) w osobnym zespole terapeutycznym. W skład takiego zespołu wchodzi zarówno pielęgniarki ratunkowe [7], jak i ratownicy medyczni z odpowiednim stopniem zawodowym [8]. Możliwość wprowadzenia awansu zawodowego dla Ratownika Medycznego z analogicznym utworzeniem stanowisk pracy i funkcji w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym, zwiększyłoby dostęp do wysoko wykwalifikowanego personelu medycznego w poszczególnych jego obszarach, co automatycznie wpłynęłoby pozytywnie na poprawę jakości świadczeń medycznych wynikających ze specyfiki pracy w danym obszarze terapeutycznym.

Ponieważ do chwili obecnej w środowisku medycznym, brak jakichkolwiek aktualnych badań naukowych i opracowań podsumowujących działania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, które uwzględniałyby pracę w zawodzie ratownika medycznego w jednostkach systemu przed i wewnątrzszpitalnych pod kątem rozwoju zawodowego i nabywania dodatkowych umiejętności. Autorzy tego artykułu skupili się na przedstawieniu koncepcji rozwoju zawodowego w oparciu o stopnie zawodowe ratownika medycznego i szkolenie specjalizacyjne, które dedykowane jest dla oddziałów szpitalnych wymagających takiego przygotowania. Zamieszczone wyniki pojedynczego badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby obronionej pracy magisterskiej jednego z autorów, stanowi podwalinę do kolejnych opracowań i badań naukowych rozwijających zagadnienia tematyki doskonalenia zawodowego ratowników medycznych.

2. Stopnie zawodowe Ratownika Medycznego Podstawowe i Funkcyjne

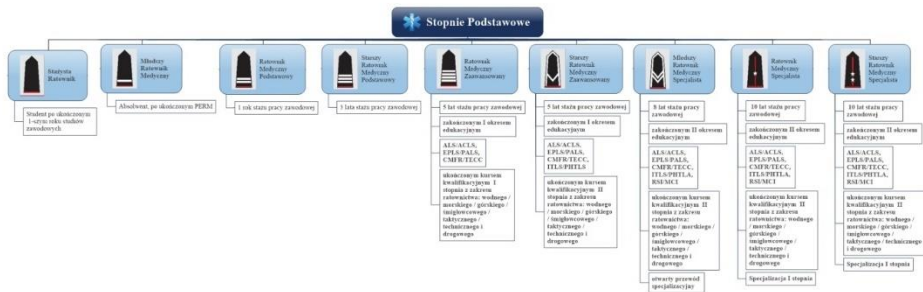
Celem tego artykułu jest zaproponowanie innowacyjnych zmian w kształceniu podyplomowym ratowników medycznych opartych o szkolenia specjalizacyjne, w formie studiów podyplomowych. Szkolenia specjalizacyjne powinny być organizowane w ośrodkach uniwersyteckich kształcących kadrę medyczną na podstawie programu specjalizacji opracowanego i zatwierdzonego przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego (CMKP), po ukończeniu którego zostaje nadany tytuł specjalisty w danej dziedzinie.

Podstawą do podjęcia działań w tym zakresie jest wprowadzenie wcześniejsze w ramach ustawy o zawodzie ratownika medycznego i samorządzie zawodowym [9],

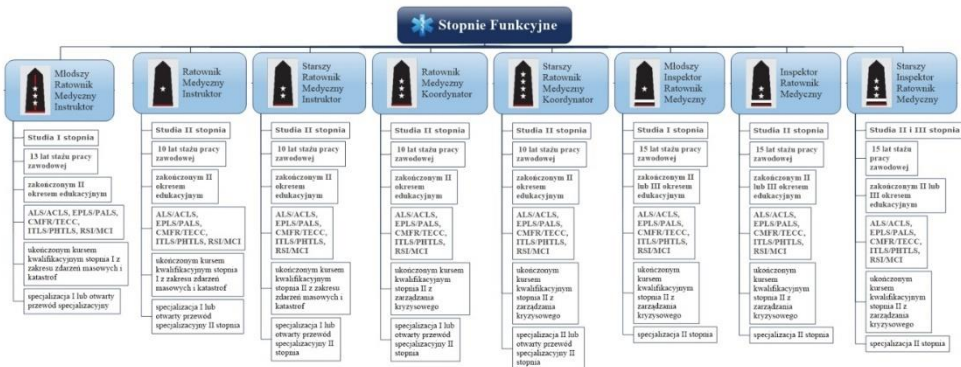
stosownych zmian, zarówno na podstawie samej ustawy, jak i aktów wykonawczych do niej z uwzględnieniem przepisów ustawy o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia [10]. Wprowadzenie stopniowania zawodu, w oparciu o doświadczenie zawodowe, szkolenia specjalizacyjne, kursy specjalistyczne i kwalifikacyjne oraz zdobyte wykształcenie, a także nadanie dodatkowych kompetencji i uprawnień wynikających z danego stopnia, ułatwiłoby znacznie jego wykonywanie oraz wprowadziłoby system monitorowania jakości wykonywanych czynności przez ratowników medycznych w Polsce.

Zaproponowane stopnie Podstawowe umożliwiają awans zawodowy zarówno w strukturach organizacyjnych Państwowego Ratownictwa Medycznego [11] i Zespołach Ratownictwa Medycznego, jak i też w jednostkach organizacyjnych szpitala z wyodrębnionym Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym, w jego poszczególnych obszarach terapeutycznych.

Natomiast stopnie Funkcyjne dedykowane są do pełnienia funkcji kierowniczych, w pionie zarządzania w poszczególnych warstwach struktury organizacyjnej, wyszkolenia oraz koordynującej pracę ratowników medycznych z niższym stopniem zarówno w Zespołach Ratownictwa Medycznego, jak i obszarach terapeutycznych Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.

Rysunek 1. Schemat stopni zawodowych Ratownika Medycznego Podstawowych. Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Rysunek 2. Schemat stopni zawodowych Ratownika Medycznego Funkcyjnych. Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Szczegółowo to zagadnienie zostało opisane w odrębnym artykule pt.; Ścieżka rozwoju zawodowego ratownika medycznego w ujęciu stopni zawodowych [8].

2.1.1. Ankieta stopnie zawodowe Ratowników Medycznych

W przeprowadzonej ankiecie badawczej wykorzystanej w pracy magisterskiej jednego z autorów tekstu, pt.: „Stopnie zawodowe Ratownika Medycznego jako forma awansu zawodowego” dotyczącej gradacji Ratowników Medycznych i wprowadzenia jednego z jej elementów jakimi są specjalizacje. Wykorzystano jej niektóre wyniki w treści artykułu, które to posłużyły do przeprowadzenia badań w środowisku ratowników medycznych, dotyczących wprowadzenia awansu zawodowego Ratownika Medycznego z proponowanymi specjalizacjami w określonych dziedzinach medycyny.

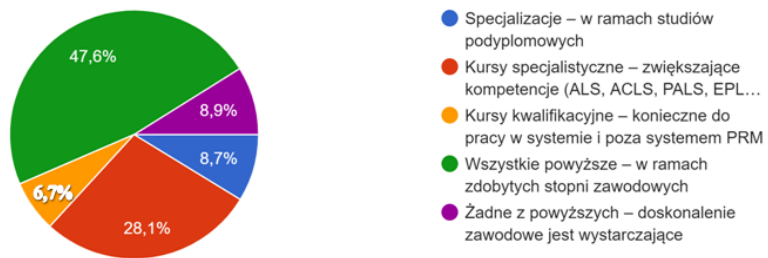
W badaniu wzięło udział 687 respondentów, którzy są czynnymi zawodowo ratownikami medycznymi. Spośród pytań, które charakteryzowały zakres tematyczny w ankiecie, do niniejszego artykułu wybrano kilka zagadnień, które zostaną przybliżone w dalszej części.

Na zadane pytanie dotyczące możliwości rozszerzenia innych form doskonalenia zawodowego, które w pracy ratownika medycznego byłyby niezbędne, przygotowane zostały odpowiedzi dotyczące:

- Specjalizacji – w ramach studiów podyplomowych;
- Kursów specjalistycznych – zwiększających kompetencje, jak np.: Advanced Life Support (ALS), Advanced Cardiovascular Life Support (ACLS), Pediatric Life Support (PALS), European Pediatric Life Support (EPLS), Prehospital Trauma Life Support (PHTLS), International Life Support (ITLS) itd.;
- Kursów kwalifikacyjnych – koniecznych do pracy w systemie i poza systemem PRM;
- Wszystkich powyższych – w ramach zdobytych stopni zawodowych;
- Żadnych z powyższych – doskonalenie zawodowe jest wystarczające.

20. Jakie według Ciebie inne możliwości rozszerzenia doskonalenia zawodowego byłyby niezbędne?

687 odpowiedzi

Rysunek 3. Wykres innych możliwości doskonalenia zawodowego dla Ratownika Medycznego. Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Zdecydowana większość respondentów (47,6%) wybrała odpowiedź oznaczoną kolorem zielonym, która dotyczy wszystkich powyższych zaproponowanych odpowiedzi, odnoszących się do specjalizacji, kursów specjalistycznych oraz kwalifikacyjnych. Kolejnym zainteresowaniem cieszyły się same kursy specjalistyczne (28,1%). Same specjalizacje (8,7%) osiągnęły rezultat zbliżony do przeciwników rozszerzania doskonalenia

zawodowego (8,9%). Natomiast najmniejsza liczba respondentów wybrała jednostkowo tylko kursy kwalifikacyjne (6,7%).

Na podstawie tych odpowiedzi, można wywnioskować, że ponad połowa osób odpowiadających w ankiecie, jest zainteresowana rozbudowaniem doskonalenia zawodowego, w oparciu o program specjalizacji.

Kolejne pytanie już bardziej uszczegółowiło zakres zainteresowania ratowników medycznych zdobytymi kwalifikacjami poprzez szkolenie specjalizacyjne. Zostały przygotowane następujące odpowiedzi:

- Intensywna Terapia – zwiększyłaby moje kompetencje w Zespole Ratownictwa Medycznego Specjalistycznym oraz w Zespole Transportu Medycznego o standardzie Mobilna Intensywna Terapia;
- Kardiologia Ratunkowa – nadałaby mi dodatkowe uprawnienia w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym kardiologicznym, w zespole resuscytacyjnym oraz oddziale kardiologii inwazyjnej lub jako Chirurgiczna Asysta Lekarza;
- Chirurgia Urazowa – umożliwiłaby mi pracę jako lider zespołu terapeutycznego w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym, Centrum Urazowym;
- Pediatria Ratunkowa – umożliwiłaby mi pracę jako lider zespołu terapeutycznego w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym dziecięcym, Centrum Urazowym Dziecięcym;
- Medycyna Rodzinna – włączyłaby mnie do zespołu Podstawowej Opieki Zdrowotnej stacjonarnie, umożliwiła kierowaniem Zespołem Wyjazdowym Ogólnym – Asystenckim w ramach Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej;
- Żadna z powyższych, jestem przeciwny specjalizacjom dla Ratowników Medycznych.

21. Która z poniższych specjalizacji byłaby dla Ciebie interesująca?

687 odpowiedzi

Rysunek 4. Wykres specjalizacji interesujących Ratownika Medycznego. Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Największym zainteresowaniem wśród respondentów cieszyła się specjalizacja z zakresu Intensywnej Terapii (45,4%). Drugim rezultatem wśród odpowiadających ratowników okazała się odpowiedź osób przeciwnych wprowadzaniu specjalizacji (20,7%). Natomiast dalsza pozycja to zainteresowani specjalizacją z zakresu Kardiologii Ratunkowej (14%), Chirurgii Urazowej (9,6%), Pediatrii Ratunkowej (5,8%). Najmniejsze zainteresowanie skupiło się wokół specjalizacji z zakresu Medycyny Rodzinnej (4,5%).

Na podstawie tych odpowiedzi można przyjąć, że w chwili obecnej jest relatywnie mniejsza grupa Ratowników Medycznych wykonująca swoje zadania zawodowe w od-

działach szpitalnych, których owe specjalizacje z Chirurgii Urazowej, Kardiologii Ratunkowej i Pediatrii Ratunkowej predysponowały do zwiększenia swoich kompetencji w ramach obszarów terapeutycznych Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.

Specjalizacja najbardziej popularna z zakresu Intensywnej Terapii w wynikach ankiety, będzie opisana w osobnym artykule, który jest w momencie pisania tego opracowania w trakcie przygotowania do publikacji. Natomiast specjalizacja wykazująca najmniejsze zainteresowanie z zakresu Medycyny Rodzinnej, została opisana w odrębnej publikacji „Ratownik Medyczny w Podstawowej Opiece Zdrowotnej jako Asystent Lekarza” [12] dotyczącej utworzenia nowego zawodu jakim jest Asystent Lekarza.

3. Specjalizacje dla Ratownika Medycznego

Proponowane w opracowaniu szkolenia specjalizacyjne oparte są na programie, który powinien stworzyć zespół ekspertów działający przy Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego. W programie tym powinny znaleźć się następujące elementy:

- modułowy zakres tematyczny;
- kursy specjalizacyjne;
- staże kierunkowe.

Czas trwania każdej z proponowanych specjalizacji powinien trwać 1,5 roku, z uwzględnieniem kryteriów określonych w programie, wraz z czasem niezbędnym do samokształcenia, czasu urlopu wypoczynkowego oraz dni ustawowo wolnych od pracy. Ukończenie studiów specjalizacyjnych powinno odbyć się za pomocą pozytywnego zaliczenia poszczególnych modułów, kursów specjalizacyjnych oraz staży kierunkowych.

3.1. Szkolenie specjalizacyjne z zakresu Chirurgii Urazowej

Szkolenie specjalizacyjne z zakresu Chirurgii Urazowej dedykowane jest dla Ratowników Medycznych wykonujących swoje zadania zawodowe w ramach Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych, (SOR), Centrów Urazowych dla osób dorosłych, gdzie w określonych obszarach terapeutycznych, będzie mógł wykonywać rozszerzone czynności zawodowe samodzielnie jako lider zespołu kierując podległym personelem medycznym (pielęgniarki ratunkowe, ratownicy medyczni z niższym stopniem zawodowym) lub w kooperacji z lekarzem innego obszaru terapeutycznego.

Zakres tematyczny w poszczególnych modułach przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Zakres tematyczny modułów specjalizacji z Chirurgii Urazowej

Plan kształcenia z Chirurgii Urazowej Moduły – kursy specjalizacyjne
1. Moduł podstawowy z zakresu chirurgii ogólnej
2. Moduł z zakresu zaawansowanych czynności resuscytacyjnych u osób dorosłych i dzieci
3. Moduł z zakresu ratunkowego leczenia urazów u osób dorosłych i dzieci
4. Moduł z anestezjologii intensywnej terapii u osób dorosłych i dzieci

Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Zakres tematyczny w poszczególnych stażach kierunkowych przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Zakres tematyczny modułów specjalizacji z Chirurgii Urazowej

Plan kształcenia z Chirurgii Urazowej Staże kierunkowe i szkolenia
1. Staż podstawowy z zakresu chirurgii ogólnej
2. Staż z zakresu chirurgii urazowej
3. Staż z zakresu anestezjologii intensywnej terapii u osób dorosłych i dzieci
4. Szkolenie z zakresu wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Zakres szkolenia specjalizacyjnego przewiduje dwustopniowy etap zdobywania kwalifikacji. Stopień pierwszy wprowadza wymienione w tabelach 1 i 2 czynności możliwe do wykonywania samodzielnie, z rozszerzonym katalogiem leków, adekwatnych do danego stanu pacjenta, danej terapii oraz grupy wiekowej. Stopień drugi, jest rozszerzeniem tych czynności i rozwinięciem ich o kolejne wraz z diagnostyką obrazową, interpretacją wyników badań i zlecania ich oraz prowadzeniem osób z niższym stopniem specjalizacji lub osób rozpoczynających szkolenie z odpowiednim stopniem zawodowym.

Rysunek 5. Stopnie zawodowe Ratownika Medycznego w ramach Specjalizacji z Chirurgii Urazowej.
Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

3.2. Szkolenie specjalizacyjne z zakresu Kardiologii Ratunkowej

Szkolenie specjalizacyjne z zakresu Kardiologii Ratunkowej dedykowane jest dla Ratowników Medycznych wykonujących swoje zadania zawodowe w ramach Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych, (SOR) o profilu kardiologicznym, oddziałów kardiologii interwencyjnej, kardiochirurgii dla osób dorosłych. W określonych obszarach terapeutycznych SOR-u i oddziałach, będzie mógł wykonywać rozszerzone czynności zawodowe

samodzielnie jako lider zespołu kierując podległym personelem medycznym (pielęgniarki ratunkowe, ratownicy medyczni z niższym stopniem zawodowym) lub w kooperacji z lekarzem innego obszaru terapeutycznego czy też odcinka oddziału.

Zakres tematyczny w poszczególnych modułach przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Zakres tematyczny modułów specjalizacji z Kardiologii Ratunkowej

Plan kształcenia z Kardiologii Ratunkowej Moduły – kursy specjalizacyjne
1. Moduł podstawowy z zakresu chorób wewnętrznych
2. Moduł z zakresu chorób układu sercowo-naczyniowego i niewydolności serca u osób dorosłych
3. Moduł z zakresu diagnostyki i leczenia chorób niedokrwiennych serca, zaburzeń rytmu i ostrych zespołów wieńcowych u osób dorosłych
4. Moduł z zakresu diagnostyki inwazyjnej i leczenia interwencyjnego u osób dorosłych

Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Zakres tematyczny w poszczególnych stażach kierunkowych przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Zakres tematyczny modułów specjalizacji z Kardiologii Ratunkowej

Plan kształcenia z Kardiologii Ratunkowej Staż kierunkowe
1. Staż z zakresu intensywnej opieki kardiologicznej, echokardiografii i hemodynamiki
2. Staż z zakresu kardiochirurgii
3. Staż z zakresu nieinwazyjnej diagnostyki kardiograficznej, radiologii i diagnostyce obrazowej
4. Staż z zakresu kardiologii interwencyjnej, elektrofizjologii i ambulatoryjnej opieki

Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Zakres szkolenia specjalizacyjnego przewiduje dwustopniowy etap zdobywania kwalifikacji. Stopień pierwszy wprowadza wymienione w tabelach 1 i 2 czynności możliwe do wykonywania samodzielnie, z rozszerzonym katalogiem leków, adekwatnych do danego stanu pacjenta, danej terapii. Stopień drugi, jest rozszerzeniem tych czynności i rozwinięciem ich o kolejne wraz z diagnostyką obrazową, interpretacją wyników badań i zlecenia ich oraz prowadzeniem osób z niższym stopniem specjalizacji lub osób rozpoczynających szkolenie z odpowiednim stopniem zawodowym.

Rysunek 6. Stopnie zawodowe Ratownika Medycznego w ramach Specjalizacji z Kardiologii Ratunkowej. Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

3.3. Szkolenie specjalizacyjne z zakresu Pediatrii Ratunkowej.

Szkolenie specjalizacyjne z zakresu Pediatrii Ratunkowej dedykowane jest dla Ratowników Medycznych wykonujących swoje zadania zawodowe w ramach Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych (SOR) dla pacjentów pediatrycznych, Centrów Urazowych dla Dzieci (CUD), gdzie w określonych obszarach terapeutycznych, będzie mógł wykonywać rozszerzone czynności zawodowe samodzielnie jako lider zespołu kierując podległym personelem medycznym (pielęgniarki ratunkowe, ratownicy medyczni z niższym stopniem zawodowym) lub w kooperacji z lekarzem innego obszaru terapeutycznego.

Zakres tematyczny w poszczególnych modułach przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Zakres tematyczny modułów specjalizacji z Pediatrii Ratunkowej

Plan kształcenia z Pediatrii Ratunkowej Moduły - kursy specjalizacyjne
1. Moduł podstawowy z zakresu pediatrii ratunkowej
2. Moduł z zakresu zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej
3. Moduł z zakresu ratunkowego leczenia urazów
4. Moduł z zakresu stanów nagłych, badania obrazowego.

Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Zakres tematyczny w poszczególnych stażach kierunkowych, przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Zakres tematyczny modułów specjalizacji z Pediatrii Ratunkowej

Plan kształcenia z Pediatrii Ratunkowej Staże kierunkowe
1. Staż z zakresu pediatrii ratunkowej
2. Staż z zakresu intensywnej terapii dzieci
3. Staż z zakresu chirurgii dziecięcej
4. Staż z zakresu fizjologii i patologii noworodka

Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

Zakres szkolenia specjalizacyjnego przewiduje dwustopniowy etap zdobywania kwalifikacji. Stopień pierwszy wprowadza wymienione w tabelach 1 i 2 czynności możliwe do wykonywania samodzielnie, z rozszerzonym katalogiem leków, adekwatnych do danego stanu pacjenta, danej terapii. Stopień drugi, jest rozszerzeniem tych czynności i rozwinięciem ich o kolejne wraz z diagnostyką obrazową, interpretacją wyników badań i zlecania ich oraz prowadzeniem osób z niższym stopniem specjalizacji lub osób rozpoczynających szkolenie z odpowiednim stopniem zawodowym.

Rysunek 7. Stopnie zawodowe Ratownika Medycznego w ramach Specjalizacji z Pediatrii Ratunkowej. Opracowania własne Red-Alert Fundacja na rzecz wspierania i rozwoju Ratownictwa Medycznego w Polsce

4. Podsumowanie

Rozwój zawodowy Ratownika Medycznego wymaga przeorganizowania i rozbudowy o kolejne etapy zdobywania kwalifikacji i dodatkowych uprawnień w postaci szkoleń specjalizacyjnych. Stopniowanie zawodu jest pierwszym elementem, który stanowi swego rodzaju podstawę. Na kanwie stopni, powinny wznosić się szkolenia specjalizacyjne, kursy specjalistyczne i kwalifikacyjne stanowiące element drugi. Niesie to za sobą

wiele korzyści. Zarówno w ratownictwie przedszpitalnym w Zespołach Ratownictwa Medycznego, jak i w ratownictwie wewnątrzszpitalnym w ramach oddziału ratunkowego czy dedykowanych oddziałów, w których może swoje umiejętności wykorzystać w pełni ratownik medyczny. W strukturze organizacyjnej każdego Szpitalnego Oddziału Ratunkowego powinny być w danym obszarze utworzone stanowiska pracy, adekwatne do stopni zawodowych. Tak aby organizacja pracy oddziału [13] była w pełni uzasadniona do wyborów jakie towarzyszą personelowi medyczne w trakcie stosowania odpowiedniej terapii u pacjenta w stanie nagłym. Każda placówka ochrony zdrowia, w tym i jego pierwsze ogniwo terapeutyczne czyli oddział ratunkowy ma swoją misję, która to najczęściej jest ukierunkowana na skuteczne działanie i podnoszenie jakości wykonywanych procedur medycznych.

Istnieje duża potrzeba przeorganizowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, w celu poprawienia jego funkcjonowania. Proponowane rozwiązania podyktowane są doświadczeniami autorów oraz opiniami uczestników innych systemów funkcjonujących na świecie [11], a dotyczących ratownictwa medycznego oraz wszelkich innych podsystemów i systemów ratowniczych. Działania poprawiające funkcjonalność systemu PRM wymaga pewnych wspólnych działań międzyresortowych oraz spojrzenie na problem ratownictwa w szerokim spektrum, zarówno pod względem rozwojowym, jak i pragmatycznym, co przedkłada się na skuteczność i wydolność zamierzonych przedsięwzięć, a przede wszystkim na bezpieczeństwo zdrowotne wszystkich obywateli. Dzięki tak nowatorskiemu spojrzeniu, powołuje się od życia struktury organizacyjne, umiejscawia stanowiska służbowe na podstawie stopni zawodowych, umożliwiając tym samym gradację w systemie zarówno dla pracowników Zespołów Ratownictwa Medycznego, jak i Wojewódzkich Dyspozytorni Medycznych. Struktura ta, jak i umiejscowienie w nich pionów zarządzających oraz wspierających działanie systemu, stawia przede wszystkim na pierwszym miejscu zwiększoną jakość świadczonych usług medycznych wobec pacjentów, a tym samym umożliwia jej nieustanny monitoring i doskonalenie kadr medycznych, przekładając to na bezpieczeństwo wszystkich obywateli.

Literatura

1. Jarosławska-Kolman K., Ślęzak D., Żuratyński P., Krzyżanowski K., Kalis A., *System Państwowego Ratownictwa Medycznego w Polsce*, Zeszyty Naukowe SGSP, 60/4/2016, 2016.
2. Art. 32 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. 2006 nr 191 poz. 1410 z późn. zm.).
3. Art. 21 ust. 1 Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. 2006 nr 191 poz. 1410 z późn. zm.).
4. Dittrich R., *Ilu jest lekarzy w Polsce? Jakich specjalistów brakuje najwięcej?*, <https://obserwatorgospodarczy.pl/2022/12/27/ilu-jest-lekarzy-w-polsce-jakich-specjalistow-brakuje-najwiecej/> [data dostępu: 01.04.2023].
5. Mitura K., Komor K., Koziół S., *Obciążenie zawodowe jako potencjalny czynnik wpływający na długość życia lekarzy w Polsce*, [w:] Bujalska B., Kalbarczyk K. (red.) *Wybrane aspekty stanu zdrowia osób mieszkających na terenie Polski – przegląd i badania. Tom 1*, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL sp. z o.o., Lublin 2021, s. 7-19.
6. Wallner G., Zembala M., Zieniewicz K., Banasiewicz T., Tarnowski W., *Program specjalizacji w dziedzinie CHIRURGICZNEJ ASYSTY LEKARZA*, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, <https://www.cmkp.edu.pl/wp-content/uploads/2022/03/>

- Program-specjalizacji-w-dziedzinie-chirurgicznej-asysty-lekarza-15.03.22.pdf [data dostępu: 1.04.2023].
7. Liu S., Curren J., Leahy N., Sobocinski K., Zambardino D., Shikar M., Vasquez Ch., Miluszusky B., Winchell R., *Trauma Response Nurse: Bringing Critical Care Experience and Continuity to Early Trauma Care*, Journal of Trauma Nursing, 26(4), Nowy York 2019, s. 215-220.
  8. Słupianek K., Starosolski M., *Ścieżka rozwoju zawodowego ratownika medycznego w ujęciu stopni zawodowych*, [w:] Zysiak-Christ B (red.), *Systemy ratownicze a bezpieczeństwo cywilne i wojskowe*, Wydawnictwo Akademii Wojsk Lądowych im. Gen. T. Kościuszki, Wrocław 2020, s. 65-88.
  9. Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz.U. 2022 poz. 2705).
  10. Ustawa z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz.U. 2017 poz. 599).
  11. Starosolski M., Słupianek K., *Struktury organizacyjne Państwowego Ratownictwa Medycznego*, [w:] Łukasz B. Pilarz (red.), *Fakultatywne działania prawne administracji publicznej wobec wyzwań gospodarki i marketingu w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL sp. z o.o., Lublin 2022, s. 155-172.
  12. Słupianek K., Starosolski M., *Ratownik Medyczny w Podstawowej Opiece Zdrowotnej jako Asystent Lekarza*, [w:] Tomasz M. (red.), *Bezpieczeństwo osób starszych w przestrzeni miejskiej : analiza doświadczeń, wnioski i rekomendacje z uwzględnieniem okresu pandemii SARS-CoV-2*, Wydawnictwo Naukowe FNCE, Poznań 2021, s. 505-516.
  13. Graber T.W., *Structure and function of the emergency department: matching emergency department choices to the emergency department mission*, Emergency Medicine Clinics of North America, 22(1), Elsevier Inc., 2004, s. 47-72.

Specjalizacje dla Ratownika Medycznego w oddziałach szpitalnych

Streszczenie

W chwili obecnej zawód Ratownika Medycznego wyczekuje na wprowadzenie ustawy o zawodzie i samorządzie zawodowym określającej wykonywanie tego zawodu. Zaproponowana w artykule forma szkoleń specjalizacyjnych dotyczy wykonywania czynności diagnostycznych i leczniczych w oparciu o pięć dyscyplin medycyny, w których Ratownik Medyczny może jako specjalista stanowić wsparcie dla personelu lekarskiego i opieki nad pacjentem w warunkach szpitalnych i poza szpitalnych. Oprócz ratownictwa przedszpitalnego w skład jednostek systemu oprócz Zespołów Ratownictwa Medycznego (ZRM), wchodzi również Szpitalne Oddziały Ratunkowe (SOR) dla osób dorosłych i dzieci, Centra Urazowe (CU), Centra Urazowe dla Dzieci (CUD) oraz jednostki organizacyjne szpitali wyspecjalizowane w zakresie udzielania świadczeń dla ratownictwa medycznego. Specjalizacje dotyczą wykonywania rozszerzonych czynności w SOR zajmujących się pacjentami urazowymi, kardiologicznymi i pediatrycznymi. Wszystkie szkolenia specjalizacyjne wymagają zastosowania kształcenia modułowego realizowanego przez uniwersyteckie ośrodki medyczne, na podstawie programu stworzonego przez grupę ekspertów powołanych i zatwierdzonego przez Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (CMKP). Przeprowadzono analizę na podstawie treści niektórych pytań i odpowiedzi zawartych w formularzu ankietowym, Umożliwia to tym samym ratownikom medycznym rozszerzenie swoich kompetencji i poprawę jakości świadczonych usług.

Słowa kluczowe: Ratownik Medyczny, specjalizacje, chirurgia urazowa, kardiologia ratunkowa, pediatria ratunkowa

Specializations for Paramedics in hospital wards

Abstract

At present, the profession of a paramedic is waiting for the introduction of the act on the employee and professional work self-government of this profession. The form of specialist services proposed in the article concerns the performance of diagnostic and therapeutic activities based on five disciplines of medicine in which a paramedic can be a specialist as support for medical proceedings and patient care in

hospital and outpatient settings. pre-hospital rescue assistance as a component of the system units, in addition to the Medical Rescue Teams (EMS), also the Hospital Rescue Departments (ER) for adults and children, Trauma Centers (TC), Pediatric Trauma Centers (PTC) and organizational units of hospitals supporting the preparation for emergency medical services. Specializations in the use of extended activities in the ER dealing with trauma, cardiac and pediatric patients. All specialization trainings require the use of medical module education by university medical services, based on the normago program by an effective group directed by the Center for Postgraduate Medical Education (CMKP). Presented based on the content of some questions and answers in the survey form, in the same paramedic their examination and verification of the quality of services.

Keywords: Paramedic, specializations, trauma surgery, emergency cardiology, emergency pediatrics